

การประยุกต์ใช้พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีลในการพัฒนาคุณธรรม
จริยธรรมเยาวชนในสังคมดิจิทัล
THE APPLICATION OF BUDDHIST ETHICS ON THE FIVE PRECEPTS IN
THE YOUTH MORAL AND ETHIC DEVELOPMENT
IN DIGITAL SOCIETY

¹พระธณินันท์ วิสุทธสีโล (สุพรรณพงศ์), ²กันยาวิร์ สัทธาพงษ์ และ ³สวัสดิ์ อโนทัย

¹Phra Thanainan Visuddhasilo (Suphanphong), ²Kanyawee Sathapong

and ³Sawat Anothai

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น, ประเทศไทย

Saint John's University, Thailand

¹Aonmonk@gmail.com, ²kanyawee@forecastsscience.com,

³lasawatt@stjohn.ac.th

Received: October 18, 2024; **Revised:** December 5, 2024; **Accepted:** January 29, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในสังคมดิจิทัล 2) เพื่อศึกษาพุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีล 3) เพื่อประยุกต์ใช้พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีลในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในสังคมดิจิทัล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร ภายใต้กระบวนการศึกษาเชิงวิเคราะห์ วิจัย และวิธาน เพื่อนำไปสู่การประยุกต์องค์ความรู้ทางปรัชญาและพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้องพัฒนาทั้ง 3 ทางควบคู่กันไป คือ ทางจิตใจ ทาง

¹ นักศึกษา สาขาวิชาปรัชญาและพระพุทธศาสนา วิทยาลัยปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิทยาลัยปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

³ อาจารย์ ดร. วิทยาลัยปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

สติปัญญา และทางพฤติกรรม เพื่อต้องการให้บุคคลได้เป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ มีน้ำใจ ไม่ทอดทิ้งกัน ความมีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีความขยันขันแข็ง อดทน อดกลั้น พึ่งตนเองได้ ไม่มัวเมาในอบายมุข มีสัมมาชีพ มีความพอเพียง มีความเคารพศรัทธาและคุณค่าความเป็นคนของทุกคน 2) หลักเบญจศีลเป็นหลักธรรมพื้นฐานของมนุษย์ธรรมที่ก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมของมนุษย์ทำให้คนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และธรรมที่คู่กัน ก็คือ เบญจธรรม 5 ทั้งเบญจศีลและเบญจธรรมเป็นจริยธรรมขั้นมูลฐานนั้น เพราะเป็นข้อปฏิบัติขั้นต้น เช่นเดียวกับการลงรากเสาเข็มไว้เป็นอย่างดีย่อมสามารถรับน้ำหนักอาคารสูงใหญ่หลายชั้นได้ 3) การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนในสังคมดิจิทัล มองปัญหาเกิดจากกิเลสตัณหาของมนุษย์ ถ้าสามารถลดละกิเลสตัณหาของมนุษย์ได้ ปัญหา ก็จะลดละหรือหมดไป การประยุกต์ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างเท่าทัน มีสติสัมปชัญญะไม่หลงงมงายในเรื่องที่ไร้สาระ ก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นและสามารถอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข

คำสำคัญ: การประยุกต์ใช้, พุทธจริยศาสตร์, หลักเบญจศีล, การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน, สังคมดิจิทัล

Abstract

This research aims to 1) study the concept of developing morality and ethics of youth in a digital society; 2) study Buddhist ethics on the principles of the Five Precepts; 3) apply Buddhist ethics on the principles of the Five Precepts to develop morality and ethics of youth in a digital society. This is a qualitative research using documentary research methods under the analytic, appreciative, and applicative approach to lead to the application of knowledge in philosophy and Buddhism. The research results found that 1) the development of morality and ethics of youth must be developed in all 3 ways simultaneously: mental, intellectual and behavioral, in order for individuals to become complete human beings, have kindness, do not abandon each other, have public-mindedness and responsibility for the community, be diligent, patient, tolerant, self-reliant, not indulge in vices, have a right livelihood, have sufficiency, and respect the dignity and value of everyone as a human being. 2) The principles of the Five Precepts are the basic principles of humanity that create peace in human society, making people complete human beings. And the dharma that goes together is the Five Dhammas. Both the Five Precepts and the Five Dhammas are basic ethics because they are the initial

practices. Similarly, a well-laid foundation can support the weight of a multi-storey building. 3) Developing morality and ethics for youth in a digital society. Seeing that problems arise from human desires and greed. If human desires and greed can be reduced, problems will be reduced or eliminated. Adapting to changes in the world in a timely manner, having awareness and not being obsessed with nonsense, leads to the benefit of improving the quality of life and enabling people to live happily in society.

Keywords: The Application, Buddhist Ethics, Five Precepts, Youth Moral and Ethic Development, Digital Society

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำรงชีพของคนไทย เทคโนโลยีได้ทำให้สังคมไทยเปลี่ยนแปลงจากสังคมแบบชนบทโบราณที่มีผู้คนทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยการทำเกษตรกรปลูกผัก ทำไร่ ทำนา ที่มีชีวิตอย่างเอื้อเฟื้อเกื้อกูลต่อกัน เช่น พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย อาศัยอยู่ร่วมกันอย่างครอบครัว มีบุตรหลานคอยให้การดูแลอย่างอบอุ่น มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามให้ลูกหลานได้สืบสานปฏิบัติกันมา ต่อมาได้เปลี่ยนมาเป็นสังคมสมัยใหม่ ผู้คนต่างแยกย้ายกันทำมาหากินด้วยการทำงานตามโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ความมีน้ำใจต่อกันเริ่มลดน้อยถอยลง ขนบธรรมเนียมประเพณีเก่าก่อนเริ่มเลือนจางหายไปทีละน้อยๆ การดำรงชีพได้เปลี่ยนไปตามปรากฏการณ์ทางสังคมนั้น สังคมไทยโบราณเป็นสังคมที่ผูกพันกับภาคเกษตรกรรม ซึ่งมีหน่วยการผลิตและหน่วยการบริโภคอยู่ในหน่วยเดียวกัน แต่สังคมไทยสมัยใหม่เป็นสังคมที่เน้นการพึ่งพาตนเองและไม่มีความสมานฉันท์ เพราะทุกคนได้วางชีวิตเอาไว้อยู่บนพื้นฐานของจิตนิยม (สวสดี อโณทัย, 2558: 161) จึงกลายมาเป็นสังคมที่เห็นแก่ตัว เป็นสังคมที่ขาดความอบอุ่น ขาดวัฒนธรรมของความเอื้อเฟื้อ พอเข้าสู่สังคมโลกาภิวัตน์หรือสังคมยุคดิจิทัล ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงระบบการดำเนินชีวิตของผู้คนในหลายๆ ด้าน ผู้คนต่างมีความสุขสบายในการใช้ชีวิต เพียงมีอุปกรณ์เครื่องมือเชื่อมโยงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สามารถรับรู้เหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างทันทั่วถึง และสามารถทำธุรกรรมด้านการเงิน ด้านการค้าฯ ได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น สังคมยุคดิจิทัลจึงเป็นยุคที่มนุษยชาติได้รับประโยชน์จากการใช้สื่อมากที่สุด แต่ตรงกันข้ามสังคมยุคดิจิทัลเป็นยุคที่ผู้คนหมกมุ่นมัวเมาอยู่กับการใช้สื่อมากที่สุดเช่นกัน เพราะสังคมโลกดิจิทัลมีโฆษณาสิ่งยั่วยวนชวนให้หลงใหลเป็นจำนวนมาก ผู้คนส่วนใหญ่จึงพลัดตกลงไปในหลุมพรางของโลกอินเทอร์เน็ตออนไลน์สังคมยุคนี้จึงเป็นสังคมก้มหน้า เป็นสังคมที่เห็นแก่ตัว

สิ่งที่ควรยอมรับปรากฏการณ์ความจริงที่ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า เยาวชนในยุคดิจิทัล พวกเขาจะหมกมุ่นอยู่กับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตมากกว่าทำกิจอย่างอื่นที่เหมาะสม ความเจริญก้าวหน้าของโลกดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทมีอำนาจเหนือจิตใจของเยาวชน พวกเขารู้จักการใช้สื่อดิจิทัลตั้งแต่อายุยังเยาว์วัย ดังความมีว่า เยาวชนในยุคนี้รู้จักใช้สื่องานอินเทอร์เน็ตตั้งแต่อายุ 8-9 ปี เพราะมีแอปพลิเคชันต่างๆ อยู่บนเฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) พวกเขาจึงมีมาต่อการใช้อินเทอร์เน็ตทั้งด้านการพูดคุยและการทำกิจกรรม (บัญญัติ พูนสวัสดิ์, 2566) จนจะกลายเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวัน พวกเขาเสพข้อมูลข่าวสารที่ไม่เหมาะสมไม่ควรจากเว็บไซต์ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นประโยชน์และไร้ประโยชน์ เพราะขาดความรู้ในการใช้สื่อที่ต้องมีคุณธรรมจริยธรรม จึงส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี จนทำให้ชีวิตดำเนินไปในทิศทางที่เป็นมิฉฉาปฏิภูมิ มีความเห็นผิด มีความประพฤติมิชอบ เยาวชนเป็นบุคคลที่ยังอยู่ในวัยเยาว์ ยังอยู่ในวัยศึกษาค้นคว้า และมีวุฒิภาวะไม่เพียงพอในการใช้วิจารณญาณการพิจารณาเลือกใช้อินเทอร์เน็ตให้เกิดประโยชน์ และให้เหมาะสมกับสถานะของตนเอง เพราะวางชีวิตเอาไว้ที่ค่านิยมในวัตถุ จึงเกิดวิกฤติต่อคุณภาพชีวิตและทรัพย์สินเงินทอง อิทธิพลของเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล เช่น คอมพิวเตอร์พกพา โทรศัพท์ สมาร์ทโฟน ได้มีอิทธิพลเหนือคนในสังคมไทยทุกเพศทุกวัย รวมทั้งเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นวัยที่ยังมีวุฒิภาวะไม่เพียงพอต่อการรู้เท่าทันกับการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล เยาวชนควรได้รับคำแนะนำในการเรียนรู้และการใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ และควรได้รับการแนะนำให้ตระหนักถึงความฉลาดทางดิจิทัล (Digital quotient) หรือที่เรียกว่า DQ ความฉลาดทางดิจิทัลเป็นความสามารถทางด้านสังคม อารมณ์ และสติปัญญา ที่จะช่วยให้รู้เท่าทันต่อสังคมดิจิทัล ดังนั้น เยาวชนจึงควรได้รับการส่งเสริมให้เรียนรู้เท่าทันต่อโลกดิจิทัล ภัทริกา วงศ์อนันต์นนท์ (2557: 12) ได้กล่าวว่า เด็กและเยาวชนใช้สื่ออินเทอร์เน็ตอย่างต่อเนื่องอย่างขาดจริยธรรม จึงส่งผลให้มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป จนทำให้เกิดปัญหาความรุนแรงที่มีผลกระทบต่อตนเองและสังคม ส่วนกานต์ เขาวนนิรติชัย (2557: 53) สะท้อนให้เห็นถึง ผลกระทบจากการบริโภคสื่อของเยาวชน ได้แก่ (1) ด้านเทคโนโลยีที่ ทำให้เยาวชนสามารถเข้าถึงสื่อดิจิทัลได้อย่างง่ายดาย (2) ด้านเนื้อหา สิ่งที่ถูกนำเสนอมีเนื้อหาที่มีคุณภาพต่ำและรุนแรง ทั้งการนำเสนอเรื่องเพศอย่างต่อเนื่อง และ (3) ด้านครอบครัว พ่อแม่และผู้ปกครองที่ได้ปล่อยให้เด็กเยาวชนบริโภคสื่อเป็นเวลานานขาดการดูแลเอาใจใส่บุตรหลานอาจทำให้เกิดปัญหาทางสังคมต่าง ๆ ตามมาจนยากที่จะแก้ไข นอกจากนี้ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2543: 19-21) ยังได้กล่าวว่า วิกฤติชีวิต ย่อมเกิดจากปัญหาด้านทรัพย์สินเงินทอง และเสพสิ่งบริโภคที่เป็นวัตถุ คนที่ฝากชีวิตเอาไว้กับวัตถุก็ย่อมทุกข์หนัก ดังนั้น เยาวชนจึงควรได้รับการพัฒนาให้มีสติปัญญาพิจารณาถึงความเป็นจริง รู้คุณรู้โทษ รู้คุณธรรมจริยธรรม ในการใช้สื่อ เยาวชนก็สามารถมีชีวิตที่ดีที่สมบูรณ์ในสังคมได้ ดังคำกล่าวที่ว่า ชีวิตที่สมบูรณ์มิได้ขึ้นอยู่กับวัตถุ แต่ขึ้นอยู่กับ

กับจิตใจที่คิดเห็นดีเห็นชอบและถูกต้อง ชีวิตที่สุขสมบูรณ์มีใช้มีวัตถุเป็นจุดหมาย แต่จุดหมายของชีวิตคือการมีความสุขทางจิตใจ

สิ่งเป็นปัญหาของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในสังคมดิจิทัลคือ 1. เยาวชนมีความยึดมั่นในความคิดของตนเอง มีความเชื่อมั่นในวัตถุทางเทคโนโลยีมากกว่า คำเตือนสั่งสอนของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูบาอาจารย์ ที่มีจิตใจที่อ่อนแอหลงใหลมัวเมาไปตามกระแสสังคม ทั้งมีความประพฤติที่เบี่ยงเบนไปในทางที่มีชอบ เช่น ดื่มเหล้า สูบบุหรี่ เสพสิ่งเสพติด มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัย ก่อเหตุทะเลาะวิวาทในที่สาธารณะ สร้างปัญหาให้แก่สังคมวันแล้ววันเล่า 2. เยาวชนมักติดเพื่อน เป็นช่วงวัยที่ทำตามเพื่อนเพราะอิทธิพลกระแสของสื่อเป็นใหญ่ จึงพากันเที่ยวเตร่ หนีเรียน เสพสิ่งเสพติด ติดเกม เป็นต้น ทั้งขาดความเชื่อมั่นในปัญญาและความสามารถของตนเอง อาศัยสื่อและเพื่อนเป็นเครื่องมือในการดำรงชีพ 3. เยาวชนในยุคนี้มักมีความว้าเหว่ ความเหงา เพราะขาดความใกล้ชิดสนิทสนมทั้งจากครอบครัว ทั้งจากสังคม เช่น พ่อแม่ไม่มีเวลาให้ลูก ไม่เคยใกล้ชิดลูก ไม่เคยเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ลูกทั้งด้านความคิด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี และการปฏิบัติตนต่อสังคม เยาวชนเป็นวัยที่กำลังเฝ้าหาแบบอย่างจากผู้ใหญ่และจากสังคมที่ดี เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติให้แก่ตน จากจุดอ่อนและอุปสรรค จะเห็นว่า สิ่งที่เป็นปัญหานั้นมีจำนวนหลายอย่าง โดยส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาทางศีลธรรม ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะได้นำมาเพียงบางประเด็น โดยกำหนดปัญหางานวิจัยไว้ 4 ประเด็น คือ

1. การประยุกต์ใช้พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีลในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนในสังคมดิจิทัลโดยอาศัยปรัโตโมสะ
2. การประยุกต์ใช้พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีลในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนในสังคมดิจิทัลโดยอาศัยโยนิโสมนสิการ
3. การประยุกต์ใช้พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีลด้านหลักประกันชีวิต
4. การประยุกต์ใช้พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีลด้านการพัฒนาสังคม

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมองว่า พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีลน่าจะเป็นเครื่องมือเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ เพราะหลักเบญจศีลนั้นเป็นทั้งการใช้เหตุผลและสามารถนำมาประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นหลักพุทธจริยธรรมขั้นพื้นฐานและเป็นหลักมนุษยธรรม โดยหลักเบญจศีลหรือศีล 5 (อัง.ปัญจก.(ไทย) 22/172/227) ซึ่งเป็นหลักความประพฤติชอบทางกายและวาจา เป็นการรักษากายวาจาให้เรียบร้อย การรักษาปกติตามระเบียบวินัย ข้อปฏิบัติในการเว้นจากความชั่ว การควบคุมตนให้ตั้งอยู่ในความไม่เบียดเบียน ซึ่งมี 5 ข้อ คือ 1. ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากการปลงชีวิต เว้นจากการฆ่าการประทุษร้าย 2. อทินนาทานา เวรมณี เว้นจากการถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ เว้นจากการลัก โกง ละเมิดกรรมสิทธิ์ ทำลายทรัพย์สิน

3. กามสุมิจณาจารา เวมณี เว้นจากการประพตติพิดในกาม เว้นจากการล่วงละเมิดสิ่งที่คุณรักใคร่
 หวงแหวน 4. มุสาวาทา เวมณี เว้นจากการพูดเท็จ โกหก หลอกลวง 5. สุราเมรยมชชปมาทฐา
 เวมณี เว้นจากน้ำดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เว้นจากสิ่งเสพติดให้
 โทษ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2558: 239)

จากประเด็นที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจจะศึกษาค้นคว้าทำวิจัยเรื่อง
 การประยุกต์ใช้พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีลในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนใน
 สังคมดิจิทัล ซึ่งผู้วิจัยจะได้แจกแจงออกเป็นวัตถุประสงค์การวิจัยและจะได้ชี้แต่ละรายประเด็นให้
 ชัดเจนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวความคิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในสังคมดิจิทัล
2. เพื่อศึกษาพุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีล
3. เพื่อประยุกต์ใช้พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีลในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของ
 เยาวชนในสังคมดิจิทัล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อศึกษาการ
 ประยุกต์ใช้พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีลในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนใน
 สังคมดิจิทัล โดยมีขั้นตอนการดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประเด็น
 ที่ศึกษา โดยแยกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

(1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary source) ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหลักเบญจ
 ศีลจากคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539

(2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary source) ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากอรรถกถา
 ตำรา หนังสือ เอกสาร วารสาร วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ บทความ และงานวิชาการอื่น ๆ ที่
 เกี่ยวข้องกับหัวข้อการวิจัย รวมถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อถือได้

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นขั้นตอนการนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาทำการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือมากที่สุด ด้วยการวิเคราะห์จากหลักฐานหรือเอกสารที่เชื่อถือได้โดยไม่มีความเอนเอียงหรือใช้ความรู้สึกส่วนตัว

3. การนำเสนอข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้องและความสมบูรณ์ข้อมูลครบถ้วนแล้ว จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาเขียนบรรยายตามหลักวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ต่อจากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ผ่านการวิเคราะห์มาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยมีการนำเสนอข้อมูลเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แนวคิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในสังคมดิจิทัล

ส่วนที่ 2 พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีล

ส่วนที่ 3 การประยุกต์ใช้พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีลในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในสังคมดิจิทัล

มีการตรวจสอบข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียด หลังจากได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ จึงนำข้อมูลมานำเสนอในรูปแบบของการเขียนอภิปรายแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical description)

ผลการวิจัย

1. แนวคิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในสังคมดิจิทัล ทำให้เข้าใจว่า คุณธรรม จริยธรรม สองคำนี้เป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกันในด้านคุณงามความดี จริยธรรม คือ ความประพฤติที่ถูกต้องดีงามทั้งกายและวาจา บุคคลควรประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้ตนเองและคนในสังคมรอบข้างมีความสุข ซึ่งเป็นเรื่องของ การฝึกนิสัยที่ดี โดยกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ผู้มีความประพฤติดีอย่างแท้จริง จะต้องเป็นผู้มีจิตใจที่คิดอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น จริยธรรมเป็นเรื่องของความประพฤติเป็นพฤติกรรมภายนอก ส่วนคุณธรรมเป็นสภาพคุณงามความดีภายในจิตใจ พฤติกรรมของคนที่แสดงออกมาทั้งทางกายและวาจา นั้น ย่อมเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจและทางสติปัญญา สิ่งเป็นปัญหาของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในสังคมดิจิทัลคือ 1. เยาวชนมีความยึดมั่นในความคิดของตนเอง มีความเชื่อมั่นในวิถีทางเทคโนโลยีมากกว่า คำติเตียนสั่งสอนของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูบาอาจารย์ ทั้งมีจิตใจที่อ่อนแอหลงใหลมัวเมาไปตามกระแสสังคม ทั้งมีความประพฤติที่เบี่ยงเบนไปในทางที่มีขอบ เช่น ดื่มเหล้า สูบบุหรี่ เสพ

สิ่งเสพติด มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัย ก่อเหตุทะเลาะวิวาทในที่สาธารณะ สร้างปัญหาให้แก่สังคมวันแล้ววันเล่า 2. เยาวชนมักติดเพื่อน เป็นช่วงวัยที่ทำตามเพื่อนเพราะอิทธิพลกระแสของสื่อเป็นใหญ่ จึงพากันเที่ยวเตร่ หนีเรียน เสพสิ่งเสพติด ติดเกม เป็นต้น ทั้งขาดความเชื่อมั่นในปัญญาและความสามารถของตนเอง อาศัยสื่อและเพื่อนเป็นเครื่องมือในการดำรงชีพ 3. เยาวชนในยุคนี้มักมีความว้าเหว่ ความเหงา เพราะขาดความใกล้ชิดสนิทสนมทั้งจากครอบครัว ทั้งจากสังคม เช่น พ่อแม่ไม่มีเวลาให้ลูก ไม่เคยใกล้ชิดลูก ไม่เคยเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ลูกทั้งด้านความคิด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี และการปฏิบัติตนต่อสังคม เยาวชนเป็นวัยที่กำลังเฝ้าหาแบบอย่างจากผู้ใหญ่และจากสังคมที่ดี เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติให้แก่ตน จากจุดอ่อนและอุปสรรค จะเห็นว่า สิ่งที่เป็นปัญหานั้นมีจำนวนหลายอย่าง โดยส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาทางศีลธรรม ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะได้นำมาเพียงบางประเด็น โดยกำหนดปัญหางานวิจัยไว้ 4 ประเด็น คือ 1. การประยุกต์ใช้พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีลในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนในสังคมดิจิทัลโดยอาศัยปรโตโมสะ 2. การประยุกต์ใช้พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีลในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนในสังคมดิจิทัลโดยอาศัยโยนิโสมนสิการ 3. การประยุกต์ใช้พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีลด้านหลักประกันชีวิต 4. การประยุกต์ใช้พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีลด้านการพัฒนาสังคม

2. พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีล ทำให้เข้าใจว่า พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีลนี้ถือว่า เป็นหลักธรรมพื้นฐานของมนุษย์ เรียกว่า มนุษยธรรม คือ ระเบียบที่ก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมของมนุษย์ทำให้คนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และธรรมที่คู่กัน ก็คือ เบญจธรรม 5 ทั้งเบญจศีลและเบญจธรรมที่เรียกว่า เป็นจริยธรรมขั้นมูลฐานนั้น เพราะเป็นข้อปฏิบัติขั้นต้น เป็นพื้นฐานรองรับคุณธรรมขั้นสูงขึ้นไป เช่นเดียวกับการลงรากเสาเข็มไว้เป็นอย่างดีย่อมสามารถรับน้ำหนักอาคารสูงใหญ่หลายชั้นได้ การที่จะดูพื้นฐานหรือความมั่นคงของบุคคลก็สามารถที่จะดูได้พร้อมกับบอกหรือคาดคะเนได้ว่าเป็นอย่างไรโดยเอาหลักเบญจศีลและเบญจธรรมนี้เป็นเครื่องมือวัด” เบญจศีลนี้เป็นข้อปฏิบัติที่พึงงดเว้นหรือละเว้นไม่ให้ปฏิบัติ เพราะถ้าขึ้นปฏิบัติก็จะพบแต่ความเสื่อม ความพินาศและเป็นความชั่ว เมื่อพระพุทธร่องค์ทรงบัญญัติข้อที่ควรละเว้นแล้วพระองค์ก็ทรงสอนแนวทางการปฏิบัติ หรือบัญญัติข้อที่ควรปฏิบัติไว้ เรียกว่า เบญจธรรม เป็นข้อที่ปฏิบัติอันจะนำไปสู่ความดี เบญจธรรมยังจะเป็นธรรมสนับสนุน และเป็นธรรมที่ช่วยให้บุคคลไม่ปฏิบัติผิดศีล 5 ด้วย โดยแต่ละข้อของศีล 5 ได้มีการแสดงเหตุผลถึงจุดมุ่งหมาย ประโยชน์ ตลอดจนถึงลักษณะเงื่อนไขของการกระทำที่จะทำให้ผิดศีลข้อนั้นๆ อย่างชัดเจน

3. การประยุกต์ใช้พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีลในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนในสังคมดิจิทัล สามารถประยุกต์ได้ว่า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน ก็คือ การ

ขัดเกลาพฤติกรรม การเสริมสร้าง การเอาใจใส่ การสอนให้ความรู้ ทำตัวอย่างที่ดีให้เขาได้สัมผัสได้ เห็นได้ยินได้ฝึกฝน ใช้เวลาให้พอเหมาะในการใช้ส้อม ใช้คำพูดที่เหมาะสมสุภาพ เมื่อมีความผิดต้อง ใช้ถ้อยคำที่สุภาพ สิ่งแวดล้อมที่บ้านที่โรงเรียนต้องไม่ทำให้เกิดความเครียด ชาวชนไทยจะเป็นคนดี สามารถนำพาตนเองให้พ้นจากการกระทำความผิดทั้งปวงและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่เก่งและดีได้ จึง ต้องผ่านการพัฒนาพฤติกรรมหรือกระบวนการขัดเกลาทางสังคม เพราะไม่ว่าจะย่างเข้าสู่ยุคใดสมัย ไດก็ตาม บ้าน วัด โรงเรียนหรือหน่วยงานราชการ ยังคงเป็นสถาบันที่ช่วยขัดเกลาเยาวชนให้ ดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า ให้เติบโตเป็นคนดี เป็นคนเก่ง เป็นคนที่มีพฤติกรรมที่ดี มีนิสัยที่พึงประสงค์ ของสังคม

พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีลได้ชี้ให้เห็นมูลเหตุสำคัญที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับ พฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม อาจเป็นสาเหตุสำคัญของพฤติกรรมที่แสดงออกมาในรูปแบบของการ กระทำที่บ่งชี้ถึงสภาพจิตใจ หรืออารมณ์อันซับซ้อนก่อนที่บุคคลจะตัดสินใจกระทำการใดสิ่งหนึ่ง ออกมา การชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการกระทำของมนุษย์นั้น หมายถึง ปัญหาที่มนุษย์ก่อ ขึ้นมาเอง เช่น การทำร้ายต่อเพื่อนมนุษย์ การละเมิดสิทธิ์ของผู้อื่น การทำลายตัวเอง โดยไม่ คำนึงถึงความเสียหายที่ตามมาจนเกิดเป็นปัญหาทั้งระยะสั้นและระยะยาว ผูกกันเป็นลูกโซ่แก้ไม่ตก จนกลายเป็นปัญหาโลกปัจจุบันนี้และก็จะมต่อไปเรื่อย ๆ พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีลมอง ปัญหาที่เกิดขึ้นมาบนโลกนั้นเกิดจากกิเลสตัณหาของมนุษย์ ถ้าสามารถลดละกิเลสตัณหาของมนุษย์ ได้ ปัญหา ก็จะลดละหรือหมดไป ในที่สุด พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีลนั้นสามารถจะ แก้ปัญหาให้โลกได้ ถ้ารู้จักเลือกและนำหลักธรรมที่เหมาะสมกับสถานการณ์ พุทธจริยศาสตร์ว่า ด้วยหลักเบญจศีลสามารถให้คำชี้แนะวิธีแก้ปัญหาไว้หลายแห่ง เช่น หลักโยนิโสมนสิการ คือ การ พิจารณาโดยแยบคาย ในส่วนของฆราวาสผู้ดำเนินชีวิตในระดับโลกียะทั่วไป วิธีคิดแบบโยนิโส มนสิการมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตอยู่เสมอ เช่น ความมีสติอยู่ตลอดเวลา ไม่ประมาทในการ ดำเนินชีวิต เมื่อประสบกับปัญหาต่าง ๆ มีความเข้าใจในวิธีหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต การ ประยุกต์ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันและนำไปเป็นองค์ประกอบ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ ก้าวตามความเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างเท่าทัน มีสติสัมปชัญญะไม่หลงงมงายในเรื่องที่ไร้สาระ ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น โดยสามารถควบคุมหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าว ใน การดำรงชีวิตประจำวันทางสังคมได้ ช่วยพัฒนาชีวิตของตนเองจากด้านใน คือ เรื่องของจิตใจ ไม่ หลงไหลไปกับอบิฎฐารมณ์และอนิฎฐารมณ์ของโลก เป็นผู้ที่มีสติปัญญาเข้าใจกฎของธรรมชาติและจะ ทำอย่างไรให้อยู่กับธรรมชาติได้อย่างกลมกลืนและมีความสุขเพียงเพราะการดำรงตนอยู่ในหลักศีล 5 เพราะเหตุ นั้น พึงชำระศีลให้หมดจด นั้นหมายความว่ามีความรักาศีลทำให้มีความสุข มีกินมีใช้ด้วย โภคทรัพย์ และนำไปสู่การเข้าถึงนิพพาน อันเป็นบรมสุขคือความสุขที่แท้จริง แล้วพระท่านก็ย้ำ

"ตัสม่า สีสั่ง วิโสทะเย" คือ พระบอกว่า เพราะเหตุนี้ พวกท่านทั้งหลาย พึงรักษาศีลให้หมดจดเกิดแล้วจะมีคุณค่าและประโยชน์สุขอย่างแน่นอน อาณิสสฺสนี้ไม่เพียงเกิดขึ้นแต่ในชาตินี้เท่านั้น ยังส่งผลไปในโลกหน้าด้วยการเชื่อมั่นได้ว่าไม่ตกไปในนรกอบายภูมิ มีแต่สวรรค์เป็นที่หวัง หากจะต้องมีการเวียนว่ายตายเกิดอีก ก็กลับมาเกิดเป็นมนุษย์อย่างแน่นอน

อภิปรายผล

1. แนวคิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในสังคมดิจิทัล การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลจึงต้องพัฒนาทั้ง 3 ทาง ควบคู่กันไป คือ ทางจิตใจ ทางสติปัญญา และทางพฤติกรรม เพื่อต้องการให้บุคคลได้เป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ควรประกอบไปด้วย 1) ความมีน้ำใจ ไม่ทอดทิ้งกัน ความมีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อส่วนรวม 2) มีความขยันขันแข็ง อดทน อดกลั้น พึ่งตนเองได้ ไม่มัวเมาในอบายมุข 3) มีสัมมาชีพ มีความพอเพียง 4) มีความเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคนของทุกคน สามารถรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำอย่างดี สอดคล้องกับ พระครูใบฎีกาสุนันท์ โสภณ (2560) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงราย สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเยาวชนยังขาดโอกาสทางการศึกษาที่ดี ไม่มีปัจจัยในการที่จะศึกษาด้วยสถานะเศรษฐกิจของครอบครัวไม่ดี ทั้งสภาพแวดล้อม ที่เยาวชนพักอาศัยอยู่ใกล้แหล่งสถานเริงรมย์ แหล่งค้ายาเสพติด อยู่ในแหล่งเสื่อมโทรม อยู่ในสภาพแวดล้อมของกลุ่มเพื่อนที่มีปัญหาเดียวกัน และสภาพครอบครัวที่ไม่พร้อม อีกทั้งการสื่อสารที่ไร้พรมแดนเป็นเหตุให้เยาวชนเข้าถึงสื่อได้ทุกประเภท แต่ยังขาดวุฒิภาวะในการบริโภคสื่อ ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมเยาวชน เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ดีที่พึงประสงค์ของสังคม และวิไลภรณ์ จิรวัฒน์เศรษฐ์ (2559) ได้วิจัยเรื่อง เด็กยุคดิจิทัลภายใต้สังคมแห่งสื่อออนไลน์ และการเรียนรู้ทางสังคม ที่พบว่า สังคมไทยในยุคปัจจุบัน ปัญหาของเด็กติดเกมกำลังก่ออยู่ในชั้นวิกฤตและทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น โดยพฤติกรรมของเด็กที่ติดเกมมักจะมีพฤติกรรมก้าวร้าว ขอบნიเรียน มีปัญหาการเรียนตกต่ำ ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม ชอบเล่นเกมอยู่แต่ที่บ้าน มีอารมณ์แปรปรวนง่าย และติดเพื่อนมาก

2. พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีล เป็นหลักธรรมพื้นฐานของมนุษยธรรม คือระเบียบที่ก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมของมนุษย์ทำให้คนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และธรรมที่คู่กันก็คือ เบญจธรรม 5 ทั้งเบญจศีลและเบญจธรรมที่เรียกว่า เป็นจริยธรรมขั้นมูลฐานนั้น เพราะเป็นข้อปฏิบัติขั้นต้น เช่นเดียวกับการลงรากเสาเข็มไว้เป็นอย่างดีย่อมสามารถรับน้ำหนักอาคารสูงใหญ่หลายชั้นได้ เบญจศีลนี้เป็นข้อปฏิบัติที่พึงดเว้นหรือละเว้นไม่ให้ปฏิบัติ เพราะถ้าขึ้นปฏิบัติก็จะพบ

แต่ความเลื่อม ความพินาศและเป็นความชั่ว โดยแต่ละข้อของศีล 5 ได้มีการแสดงเหตุผลถึงจุดมุ่งหมาย ประโยชน์ ตลอดจนถึงลักษณะเงื่อนไขของการกระทำที่จะทำให้ผิดศีลข้อนั้น ๆ อย่างชัดเจน สอดคล้องกับคณิศร กิตติกรปรีดา (2559) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างสังคมสันติสุขตามหลักศีล 5: กรณีศึกษา ชุมชน พระบาทห้วยต้ม จังหวัดลำพูน ได้แสดงถึงผลของศีล 5 ที่มีพลังเข้มแข็ง สามารถสร้างศรัทธา และเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชุมชนได้ ทั้งหมดนี้ มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องเชื่อมโยง เป็นชุมชนสันติสุขในเชิงพุทธบูรณาการเป็นสะพานพร้อมที่จะทอดสายสัมพันธ์และเชื่อมประสานสังคมให้สามัคคี มีสันติภาพและอยู่ร่วมกันได้อย่างมีสันติสุข

3. การประยุกต์ใช้พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีลในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนในสังคมดิจิทัล มองปัญหาที่เกิดขึ้นมาบนโลกนั้นเกิดจากกิเลสตัณหาของมนุษย์ ถ้าสามารถลดละกิเลสตัณหาของมนุษย์ได้ ปัญหาก็จะลดละหรือหมดไป เมื่อประสบกับปัญหาต่าง ๆ มีความเข้าใจในวิธีหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต การประยุกต์ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันและนำไปเป็นองค์ประกอบ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ก้าวตามความเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างเท่าทัน มีสติสัมปชัญญะไม่หลงมกยในเรื่องที่ไร้สาระ ก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น โดยสามารถควบคุมหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตประจำวันทางสังคมได้ ช่วยพัฒนาชีวิตของตนเองจากด้านใน คือ เรื่องของจิตใจ ไม่หลงไหลไปกับอิฏฐารมณ์และอนิฏฐารมณ์ของโลก เป็นผู้ที่มีสติปัญญาเข้าใจกฎของธรรมชาติและจะอย่างไรให้อยู่กับธรรมชาติได้อย่างกลมกลืนและมีความสุขเพียงเพราะการดำรงตนอยู่ในหลักศีล 5 สอดคล้องกับพระราชสุตาภรณ์ (ประศักดิ์ อัครคปณโณ) (2561) ได้วิจัยเรื่อง การส่งเสริมการรักษาศีล 5 สำหรับเยาวชน นำมาซึ่งความสมานฉันท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกุศลศึกษา ที่ควรส่งเสริมการรักษาศีล 5 และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน นักเรียนควรให้เกียรติและ เคารพกติกาของโรงเรียน ห้องเรียน และเคารพในตัวครู การส่งเสริมการรักษาศีลข้อ 5 ชาวพุทธนับถือพระพุทธศาสนาก็ควรตระหนักในศีลข้อนี้ให้ดี เพราะทุกวันนี้อุบัติเหตุหรือการทะเลาะเบาะแว้งบางครั้งมาจากสาเหตุการเมาสุรา และจรรยา ลินลา (2562) ได้วิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาตนตามหลักคุณธรรมจริยธรรม ได้แสดงผลที่ว่า การแสดงออกด้านพฤติกรรมทั้งทางกาย วาจา และใจ โดยพัฒนาจิตใจให้มีจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบ มีการเสียสละ มีจิตใจเอื้อประโยชน์ต่อส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ดีตามความดีงามแห่งจริยธรรม ทุกคนพึงปฏิบัติตนให้เกิดความสุข เกิดความละอายแก่ใจ เกิดความเกรงใจต่อบาป จึงได้ชื่อว่า เป็นการพัฒนาตนอย่างมีคุณค่า

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ปัญหาเยาวชนก็ยังเป็นสิ่งที่เป็นเพาะบ่ม อบรม ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรม เพื่อจะได้เกิดมโนธรรมจิตสำนึกในการกระทำขึ้นมาบ้าง ซึ่งในหลักธรรมจริยธรรมพื้นฐานที่ควรจะต้องปลุกฝังคือหลักเบญจศีล อันเป็นขั้นพื้นฐานที่มนุษย์โดยปกติสามัญสำนึกทั่วไปควรจะประพฤติปฏิบัติได้ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นได้จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการให้เกิด ปัจจัยที่มีพลังในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในสังคมดิจิทัลคือ การปลุกฝังความคิดที่ถูกต้องที่เรียกว่าสัมมาทิฐิ พุทธจริยศาสตร์ขั้นต้นคือ ศีล 5 เป็นส่วนหนึ่งของพุทธจริยศาสตร์ขั้นกลางคือ กุศลกรรมบถ 10 และพุทธจริยศาสตร์ขั้นกลางคือ กุศลกรรมบถ 10 เป็นส่วนหนึ่งของพุทธจริยศาสตร์ขั้นสูงคือ หลักอริยมรรคมีองค์ประกอบ 8 ประการ สรุปได้ว่า พุทธจริยศาสตร์ขั้นต้นคือ ศีล 5 เป็นส่วนหนึ่งของพุทธจริยศาสตร์ขั้นสูงคือ หลักอริยมรรคมีองค์ประกอบ 8 ประการ ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้วยพุทธจริยศาสตร์ขั้นต้นคือ ศีล 5 จะต้องไม่ลืมความเป็นร่มใหญ่ของพุทธจริยศาสตร์ขั้นสูงคือ หลักอริยมรรคมีองค์ประกอบ 8 ประการ และในหลักอริยมรรคมีองค์ประกอบ 8 ประการนั้น จะเดินและขับเคลื่อนด้วยหลักสัมมาทิฐิเป็นที่ตั้ง เมื่อเป็นเช่นนี้ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้วยพุทธจริยศาสตร์ขั้นต้นคือ ศีล 5 จึงต้องมีสัมมาทิฐิเป็นหลักธรรมในการขับเคลื่อนและกำกับ ดังนั้น จึงเป็นข้อสรุปที่ว่า การประยุกต์ใช้พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยหลักเบญจศีลในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนในสังคมดิจิทัลโดยอาศัยหลักสัมมาทิฐิ

เอกสารอ้างอิง

- กานต์ เขาวนนิรัตติย. (2557). *ผลกระทบจากการบริโภคสื่อที่มีต่อเด็กในประเทศไทย. ในการประชุมวิชาการปัญญาภิวัฒน์ ครั้งที่ 4 วันที่ 9 พฤษภาคม. กรุงเทพฯ: สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.*
- คณิศร กิตติกรปรีดา. (2559) งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการเสริมสร้างสังคมสันติสุขตามหลักศีล 5: กรณีศึกษาชุมชน พระบาทห้วยต้ม จังหวัดลำพูน(สันติศึกษา). พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- จรรยา ลินลา. (2562, พฤษภาคม-สิงหาคม). กระบวนการพัฒนาตนตามหลักคุณธรรมจริยธรรม. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์.* 7(2): 41-63.
- บุญญพนธ์ พูนสวัสดิ์. (2566). *Digital Natives นักเรียนยุคดิจิทัลกับห้องเรียนบน M-Learning.* ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2566 จาก <https://www.digitalagemag.com>.

- พรทิพย์ อันทิวโรทัย. (2539). *การวิเคราะห์รูปแบบความเป็นครูและกระบวนการถ่ายทอดความรู้ของครูมนตรีตราโมทในกลุ่มผู้สืบทอดที่ต่างกัน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสารัตถศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระครูใบฎีกาสุนัน โสภโณ. (2560, พฤษภาคม-สิงหาคม). แนววิธีการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงราย. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*. 10 (2): 83-102.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2543). *จริยธรรมสำหรับคนรุ่นใหม่*. กรุงเทพฯ: บริษัท สหธรรมิก.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2558). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 32. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผลธัมม.
- พระราชสุตาภรณ์ (ประศักดิ์ อุดคปญโญ). (2561). *การส่งเสริมการรักษาศีล 5 สำหรับเยาวชน นำมาซึ่งความสมานฉันท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกุศลศึกษา เขตดลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ตามแนวคำริของสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ช่วงวรปญโญ) วัดปากน้ำ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
- ภัทริกา วงศ์อนันต์นนท์. (2557, สิงหาคม-ตุลาคม). *พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชน*. *วารสารพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลทหารบก*. 15(2): 173-178.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิไลภรณ์ จิรวินศรเศรษฐ์. (2559). เด็กยุคดิจิทัลภายใต้สังคมแห่งสื่อออนไลน์และการเรียนรู้ทางสังคม. *JOURNAL OF EDUCATION FUTUROLOGY*. 1(1): 1-10.
- สวัสดี้ อโณทัย. (2558, มกราคม-มิถุนายน). *วิธีการสร้างความสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. *วารสารวิชาการ วารสารเซนต์จอห์น มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น*. 18(22): 161-117

